

Nosaltres els semisicilians

El macabre festival celebrat en una població de la comarca de la Costera, on les diferències entre els interessos generals i els particulars s'han saldat amb l'homocidi de la primera autoritat municipal a mans d'un veí discorde i, fina ironia, declarat votant de la víctima, ens reconcilia, a nosaltres els valencians, amb la nostra història més genuïna, amb la nostra tradició més artesanal.

Ho va consignar, tal dia farà un segle, un observador britànic, ambulador i il·lustre, Richard Ford, amb més precisió que no em permet la memòria i amb quevediana rotunditat: "el valenciano es propenso al asesinato; sonríe y muerde al tiempo que sonríe". Això, aproximadament. Ho va fotocopiar del carrer i del camp don Vicent Blasco Ibáñez —ell mateix ho va protagonitzar— en els seus papers, els millors, d'intenció patriòtica *chica*. I els informes policials del moment, els que no han estat devorats per l'arna, van pletòrics de séquies plenes de caps degollats, de cors farcits de perdigons, de crismes trinxades i de ventres destapats de bat a bat pel mineral. Aquest és, si ens mirem amb serenitat les credencials, el nostre patrimoni i ens va en l'ADN.

En els últims anys han prosperat algunes veus —sobretot, els seus propietaris— que han atribuït el fracàs de resignificació nacional valenciana iniciat pels anys 60 al

fet d'haver inventat una realitat que no es corresponia, ni de lluny, amb la idiosincràsia valenciana. La rearticulació, en tot cas —i sempre segons aquests notaris de l'autenticitat—, passava per l'assumpció sense complexos de la nostra manera de ser.

Sense anar més lluny, el cabdill municipal, que és qui més rès dit li ha tret a l'invent, però no l'únic, va arribar a fonamentar la seua identitat —valenciana, per descomptat, que era per impregnació la de la col·lectivitat— sobre una flatositat, o com a efecte d'aquesta causa. I no és conya.

Vist el marxamo, aquesta febre per la reacceptació dels nostres valors més específics i més definitoris, no voldria morir-me sense suggerir, modestament, als repensadors de l'invent aquest tret flagrant i típic del nostre patrimoni cultural: la reassumpció del *nostre* instint més criminal. Un dia d'aquests ens el voldran furtar. Quedaríem desvirtuats.

Miquel Alberola

L'enyor d'un demà amb Joan Lorente

Per als amics que Jo - a n

Lorente va deixar l'Onze de Setembre és primer que tot el dia que va morir, ara farà

un any. Com a persona, crític de cinema i primer i últim director del festival de Cinema de Barcelona, el buit que ha deixat no ha fet més que engrandir-se. Algunes coincidències involuntàries d'aquests dies han fet més permanent aquest record. Per exemple, que Tele 5 programés una pel·lícula que és una perla, *La força del destí*, un film molt recent i maleit, que en Joan va defensar aferrissadament i del qual explicava anècdotes tan divertides com les de les relacions entre els seus protagonistes, William Hurt i Paco Rabal. Hurt s'entestava a practicar amb Rabal el mètode de l'Actor's Studio i els feia crear situacions de simulació per posar-se a la pell dels personatges. Rabal, cansat de tants assigs ho va arreglar aviat: com que ell representava el cap d'una saga de procedència basca, cada cop que Hurt volia reproduir escenes de família, Rabal s'estirava al sofà. "És que els bascos de veritat sempre fan migdiada", deia el murri al voluntariós actor americà.

La mort recent de Frank Capra també m'hi ha fet pensar, sobretot quan la majoria dels professionals espanyols enquestats li han retret la facilitat del seu cinema. "Com si aconseguir que les pel·lícules llisquin fos una cosa fàcil!", hauria exclamat segurament en Joan, que havia fet

de la defensa dels directors injustament menystinguts una causa perenne de la seva manera d'entendre el cinema com un plaer.

Quan ens deixa algú com en Joan, amb qui manteníem una complicitat vital i intel·lectual intensa, l'enyor que et ve no és tant del passat com del futur. T'agradaria continuar compartint davant situacions noves aquesta resposta ràpida, aparentment ingènua però demolidora en la seva mateixa transparència. Ens hem estalviat per exemple saber què hauria opinat en Joan del desmuntament del Festival que ell va dirigir fins al darrer moment de la seva vida, tot i que tampoc no li hauria estranyat tant, que ja feia temps que havia vist les orelles del llop. En Josep Maria Morera, director dimittit de la Mostra de València, l'hauria ajudat a desdramatitzar una situació personalment dolorosa, fent-li veure que no eren bons moments per als directors de festivals que encara tenen escrúpols. I ens hauria regalat amb un dels seus càustics "¿has vist?", en llegir que el director del Festival de Cinema de Sitges s'havia atrevit a demanar públicament més diners per al seu Festival "ara que és l'únic que hi ha Catalunya". En Joan segurament que hauria afegit "Només li hagués faltat de dir: finalment!"

Jordi Balló

